

Sygn. akt VIII Ko 17/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie w VIII Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Igor Tuleya

Protokolant: Karolina Walendzik

w obecności Prokuratora: Krzysztofa Stańczuka

oraz przedstawiciela Skarbu Państwa – (...)Brygada Kawalerii Pancernej w Ś.

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2023 roku

sprawy z wniosku: A. F., T. J., D. R.

przeciwko Skarbowi Państwa

o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną z tytułu niewątpliwie niesłusznego zatrzymania w dniu 11 stycznia 2022 r.

na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. i art. 554 § 4 k.p.k.

o r z e k a

I. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz A. F., T. J. i D. R. kwoty po 10.000 zł. (dziesięć tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

II. Kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Formularz UWO	Sygnatura akt	VIII Ko 17/23	
WNIOSKODAWCA			
A. F. , córka J. i K. z domu M., urodzona (...) we W.;			
T. J. z domu (...), syn M. i J.D. z domu S., urodzony (...) w P.;			
D. R. , syn J. i M. z domu S., urodzony (...) w P..			

ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA			
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki	
1.			
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki	
1.	Po 10.000,00 (dziesięć tysięcy 00/100) złotych dla każdego wnioskodawcy	Ustawowe za opóźnienie liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.	
3.	Inne		
1.			
Ustalenie faktów			
Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 września 2021 roku (Dz.U. 2021 poz. 1612) - na wniosek Rady Ministrów - wprowadzono stan wyjątkowy na obszarze części województwa (...) oraz części województwa (...). Powyższe związane było z zaistniałym kryzysem imigracyjnym na granicy	zeznania A. T.	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 101-102

Rzeczypospolitej Polskiej oraz Republiki B., wynikającym z działań prowadzonych przez służby graniczne oraz wywiadowcze Republiki B., prawdopodobnie w celu destabilizacji bezpieczeństwa zewnętrznych granic Unii Europejskiej. Zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem, ochrona granicy państwowej RP na lądzie i na morzu jest obowiązkiem nałożonym na ministra właściwego do spraw wewnętrznych, który to wykonuje swoje zadania w tym zakresie poprzez Komendanta Głównego Straży Granicznej. Minister Obrony Narodowej odpowiada natomiast za ochronę granicy powietrznej za pośrednictwem Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, przy pomocy organu dowodzenia obroną powietrzną. W związku z przyznanymi kompetencjami oraz zaistniałą sytuacją, Minister Obrony Narodowej zdecydował o wydzieleniu oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych RP do pomocy Straży Granicznej, w celu przeciwdziałania nielegalnego przekraczania granicy państwowej. W operacji wsparcia Straży Granicznej brały udział jednostki wojskowe

	posiadające miejsca stacjonowania w całej Polsce.		
3.1.2.	<p>10 stycznia 2022 roku na P. znajdowali się wolontariusze Fundacji (...) z siedzibą w W. m.in. A. F., T. J.. W tym regionie przebywał również D. R., działający w ramach grupy (...). Osoby te od dłuższego czasu zajmowały się niesieniem pomocy humanitarnej, w tym przedmedycznej oraz przekazywały żywności i odzież uchodźcom przebywającym przy granicy Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>Tego dnia niezależnie skontaktowała się z nimi rodzina młodego mężczyzny obywatelstwa (...) - I. A. - że znajduje się on w lesie obok miejscowości M. i ma poważne problemy zdrowotne, tj. z nerkami, a także uraz kończyn i nie może się przemieszczać. W związku z tym potrzebuje natychmiastowej pomocy. Rodzina przekazała również w/w osobom dokładną lokalizację mężczyzny z S.. D. R. wraz z innymi wolontariuszami grupy (...) około godz. 20:30, a później także A. F. i T. J. zapakowali więc posiadany sprzęt medyczny oraz defibrylator i udali się niezależnie dwoma samochodami w rejon gminy M., wieś S. - N.,</p>	zeznania A. F.	T. I, k. 99v-102; T. I akt VIII Kp 23/22, k. 51v-53

	<p>powiat (...), województwo (...), który to był przyległy, ale nie był objęty w/w zakazem przebywania i poruszania się (strefa stanu wyjątkowego). O podejmowanej próbie pomocy oraz prawdopodobnej potrzebie wezwania karetki T. J. poinformował również media - dziennikarzy (...). W tym czasie temperatura otoczenia wynosiła -12 stopni Celsjusza.</p> <p>Na miejsce najpierw dojechał pojazd, którego kierowcą był D. R.. Dostarczył on jadących z nim wolontariuszy oraz sprzęt medyczny jak najbliższej punktu docelowego, po czym odjechał na drogę odbiegającą od S., tj. na znaczną odległość od miejsca udzielania pomocy. Po pewnym czasie na miejsce dojechali również A. F. i T. J., którzy ruszyli na poszukiwania młodego S.. Po drodze, na polanie nieopodal lasu pozostawili zabrany sprzęt medyczny w postaci dwóch plecaków i defibrylator.</p>	
zeznania T. J.	T. I, k. 102v-105; T. I akt VIII Kp 23/22, k. 53-54	
zeznania D. R.	T. I, k. 105-106; T. I akt VIII Kp 23/22, k. 73v-74v	
dokumentacja graficzna	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 48-50	

3.1.3.	<p>Po zaparkowaniu samochodu, D. R. udał się pieszo w kierunku przywiezionych wolontariuszy. W pewnym momencie, tuż po północy, naprzeciw niemu wyjechał wojskowy J., z którego wysiadło 8 żołnierzy (...) Brygady Kawalerii Pancernej (...) w Ś. w mundurach z naszytą flagą polską, bez znaków szczególnych, w kominarkach i hełmach na głowach, z długą bronią, w osobach m.in. por. A. T. (dowódca), st. szer. M. W., szer. S. W., szer. B. W. i szer. M. U.. Realizując powierzone czynności i będąc przekonanymi, że w/w znajduje się w strefie objętej zakazem przebywania, żołnierze zagrodzili dalszą drogę D. R., który chwilę przed zatrzymaniem ukrył swój telefon w drugiej warstwie odzieży. Bez udzielania odpowiedzi na zadawane pytania, w/w zażądali wydania przez zatrzymanego dowodu osobistego - co też D. R. uczynił. Następnie nakazano mu otworzyć posiadany plecak, do którego zajrzano i przeszukano go. Na dalsze pytania dotyczące powodu przebywania w tym miejscu, zatrzymany odpowiadał wymijająco, chcąc zyskać na czasie i odciągnąć uwagę od prowadzących w tym czasie poszukiwań</p>	zeznania D. R.	T. I, k. 105-106
--------	---	----------------	------------------

	<p>prowadzonych przez przywiezionych ochotników grupy (...).</p>		
zeznania B. W.	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 74v-75v		
zeznania M. U.	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 75v-76v		
zeznania S. W.	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 76v		
zeznania A. T.	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 101-102		
pismo	T. I, k. 89, T. I akt VIII Kp 23/22, k. 31, 32		
pismo	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 23		
3.1.4.	<p>Powyższa sytuacja trwała około 40 minut, po których D. R. wraz z otaczającymi go żołnierzami dostrzegli w lesie, w oddali światła latarek należących do A. F. i T. J., idących w ich stronę. Przez radio wezwano element wsparcia, tj. oddział szybkiego reagowania. Część z tych żołnierzy biegiem ruszyła w stronę w/w lasu (przy D. R. została dwójka, która kazała mu stanąć 3 metro od J.'a, po czym iść 150 metrów również w tym kierunku), do których po chwili dołączyli inni wysiadający z nadjeżdżającego wojskowego samochodu</p>	zeznania A. F.	T. I, k. 99v-102; T. I akt VIII Kp 23/22, k. 51v-53

	<p>ciężarowego i razem otoczyli A. F. i T. J.. Osoby w mundurach z naszytą flagą polską, bez znaków szczególnych, w kominiarkach i hełmach na głowach, z długą bronią, otoczyły szczelnie zatrzymanych i nakazali im odsunąć ręce od ciała. Bez udzielenia odpowiedzi na pytania dotyczące kim są, z jakiej są jednostki, kto jest ich dowódcą, jakie są podstawy czynności i powody zatrzymania, żołnierze zażądali wydania telefonów oraz dokumentów tożsamości - co też w/w uczynili. Nie udzielono również odpowiedzi na pytania dotyczące tego co stało się ze sprzętem medycznym, który wolontariusze pozostawili na pobliskiej polanie (dwa plecaki oraz walizka z defibrylatorem).</p>	
zeznania T. J.	T. I, k. 102v-105; T. I akt VIII Kp 23/22, k. 53-54	
zeznania D. R.	T. I, k. 105-106; T. I akt VIII Kp 23/22, k. 73v-74v	
zeznania B. W.	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 74v-75v	
zeznania M. U.	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 75v-76v	
zeznania M. W.	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 76v-77	

zeznania A. T.	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 101-102		
3.1.5.	<p>Okolo godziny 01:05 z polecenia dyzurnego KPP S. na miejsce w rejon posesji nr (...) we wsi S. przybyl patrol zmotoryzowany Policji w osobach post. S. K. i st. sierz. K. R. (funkcjonariusze OPP w P.) - ktorym przekazano wszystkie zatrzymane tej nocy osoby, ich dokumenty oraz telefony. Ustalono, ze nie byly to osoby poszukiwane. Z pomoca wolontariuszy przywiezionych przez D. R. ujawniono rowniez w pobliskim lesie poszukiwanego obywatela (...) - I. A., syna M. i E., urodzonego (...), ktorzy zostal przetransportowany do karetki przybylego po 15 minutach na miejsce zespolu ratownictwa medycznego BO 119. Swiadkiem tego zajscia byli przedstawiciele mediow - zawiadomieni wczesniej dziennikarze (...), w tym M. C. i jej partner, ktorzy czesciowo je zarejestrowali. Dopiero okolo godziny 2:20 zwrcono m.in. A. F., T. J. i D. R. zabrane dowody tozsamosci oraz komorki, i okolo godz. 3:00 zakonczono czynnosci z ich udzialem. W tym czasie temperatura otoczenia wynosila okolo -13 stopni Celsjusza. Poinformowano ich rowniez o mozliwosci</p>	zeznania A. F.	T. I, k. 99v-102; T. I akt VIII Kp 23/22, k. 51v-53

	<p>złożenia zawiadomienia w związku z kradzieżą pozostawionego sprzętu medycznego na pobliskim komisariacie Policji w S. - co też uczynili około godz. 03:30. Ostatecznie nie złożono zawiadomienia wobec ustalenia przez dyżurnego KPP w S., że sprzęt ten został przewieziony przez przybyłych na miejsce żołnierzy do Placówki Straży Granicznej miejscowości M., z której A. F. i T. J. go odebrali.</p>	
zeznania T. J.	T. I, k. 102v-105; T. I akt VIII Kp 23/22, k. 53-54	
zeznania D. R.	T. I, k. 105-106; T. I akt VIII Kp 23/22, k. 73v-74v	
zeznania M. C.	T. I, k. 106-107; T. I akt VIII Kp 23/22, k. 59-60	
zeznania S. K.	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 102-102v	
zeznania K. R.	T. I akt VIII Kp 23/22, k. 103-103v	
pismo	T. I, k. 25	
3.1.6.	<p>Postanowieniem z dnia 27 stycznia 2023 roku w sprawie sygn. akt VIII Kp 23/22, Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim, VIII Zamiejscowy Wydział Karny w S.:</p> <p>zażalenia pełnomocnika A. F., T. J. i D. R. na zatrzymanie osób w dniu</p>	<p>POSTANOWIENIE</p> <p>T. I akt VIII Kp 23/22, k. 124-128v</p>

	11 stycznia 2022 roku w okolicach miejscowości S. nie uwzględnił w zakresie zasadności i legalności, zażalenia pełnomocnika A. F., T. J. i D. R. na zatrzymanie osób w dniu 11 stycznia 2022 roku w okolicach miejscowości S. uwzględnił w zakresie prawidłowości i uznał czynność zatrzymania za nieprawidłowo wykonaną.		
Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.2.1.			
ocena DOWODÓW			
Dowody będące podstawą ustalenia faktów			
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu	
3.1.2 3.1.4 3.1.5	zeznania A. F.	Na przymiot wiarygodności zasługiwały konsekwentne i logiczne zeznania wnioskodawczyni A. F.. Biorąc pod uwagę znaczny upływ czasu, świadek dość precyzyjnie przedstawiła wersję wydarzeń, co ważne za każdym razem opisując przebieg zdarzeń z 10 / 11 stycznia 202 roku i zatrzymania w tożsamy sposób. Co ważne, znajdowały one	

		<p>również potwierdzenie w depozycjach T. J. i D. R., oraz funkcjonariuszy policji interweniujących we wsi S. tego dnia, jak i dokonujących zatrzymania wnioskodawców żołnierzy Wojska polskiego. Depozycje te dawały podstawy do poczynienia kluczowych ustaleń stanu faktycznego.</p> <p>Merytoryczna treść jej zeznań w opisie podmiotowo-przedmiotowym zdarzeń z krytycznych godzin odpowiadała prawdzie. Na ocenę wiarygodności zeznań A. F. - głównie w zakresie opisu jej stanu psycho-fizycznego po zatrzymaniu oraz osób jej towarzyszących wpłynęły również zgodne z nimi depozycje M. C.. Ponadto, były one zgodne z pozyskanym nieosobowym materiałem dowodowym, w tym z akt spraw Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim, VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego w S. sygn. VIII Kp 23/22. Zdaniem Sądu, nie ulegał wątpliwości zarówno sam fakt i sposób zatrzymania wnioskodawczyni i jej towarzyszy, jego czas, jak również ostatecznie krzywdy psychiczne, których w jego wyniku doznała.</p>	
<p>3.1.2</p> <p>3.1.4</p>	<p>zeznania T. J.</p>	<p>Podobnie, na przymiot wiarygodności zasługiwały konsekwentne i logiczne</p>	

3.1.5		<p>zeznania wnioskodawcy T. J.. Na treść jego depozycji w znaczący sposób nie wpłynął znaczny upływ czasu, ponieważ świadek dość precyzyjnie przedstawił przebieg zdarzeń z 10 / 11 stycznia 2022 roku, przy czym opisując samo zatrzymanie w tożsamy sposób jak inny wnioskodawcy czy interweniujący na miejscu funkcjonariusze policji oraz wojsko. Depozycje te dawały podstawy do poczynienia kluczowych ustaleń stanu faktycznego.</p>	
3.1.2 3.1.3. 3.1.4 3.1.5	zeznania D. R.	<p>Co równie ważne w kontekście tej sprawy, Sąd dał wiarę także zeznaniom wnioskodawcy D. R., uznając je za konsekwentne i logiczne. Depozycje te dawały podstawy do poczynienia kluczowych ustaleń stanu faktycznego Na ocenę wiarygodności zeznań świadka wpłynęły zarówno zgodne z nimi depozycje pozyskane z tej oraz ze sprawy Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim, VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego w S. sygn. VIII Kp 23/22 oraz nieosobowy materiał dowodowy. Zdaniem Sądu, nie ulegał wątpliwości zarówno sam fakt i sposób zatrzymania wnioskodawczy, jego czas, jak również krzywdy psychiczne, których w jego wyniku doznał.</p>	

3.1.1	zeznania A. T.;		
3.1.2	zeznania B. W.;		
3.1.3.	zeznania M. U.;	<p>Grupą świadków, której Sąd dał wiarę, byli również żołnierze(...)Brygady Kawalerii Pancernej im. gen. broni S. M. w Ś. dokonujący zatrzymania wnioskodawców oraz funkcjonariusze Policji w osobach post. S. K. i st. sierż. K. R., interweniujący w dniu 11 stycznia 2022 roku na miejscu zajścia. Świadcowie przesłuchani w ramach sprawy Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim, VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego w S. sygn. VIII Kp 23/22, zeznając na okoliczność badanych wydarzeń, w tym samego zatrzymania i dalszych czynności podejmowanych wobec wnioskodawców, spontanicznie opisywali okoliczności ważne dla ustaleń stanu faktycznego tej sprawy. Nadto - co w kontekście tej sprawy nabiera szczególnego znaczenia - na okoliczność opisu stanu psycho-fizycznego wnioskodawców w trakcie i po zatrzymaniu. Świadcowie zeznając, w większości potrafili przy tym umiejscowić konkretne wydarzenia i okoliczności w miejscu oraz czasie, przy czym ich depozycje charakteryzowały się różnym stopniem szczegółowości. Nadto, brak było dowodów dających podstawy do</p>	
3.1.4	zeznania S. W.;		
3.1.5	zeznania A. T.;		
	zeznania M. W.;		
	zeznania S. K.;		
	zeznania K. R.		

		<p>zakwestionowania zeznań wskazanych świadków. Tym samym, wobec braku dowodów przeciwnych, Sąd dał wiarę w/w osób w całości. Co prawda Sąd dostrzegł w treści zeznań w/w żołnierzy postawę obronną, charakteryzująca się przedstawianiem zdarzeń w korzystny dla siebie sposób. Niemniej okoliczność ta nie dyskwalifikowała w całości tego źródła dowodowego, gdyż powyższe zastrzeżenie nie było tożsame z celową konfabulacją.</p>	
3.1.5	zeznania M. C.	<p>Na przymiot wiarygodności zasługiwały też konsekwentne i logiczne depozycje świadka M. C., przy czym z racji pełnionej podczas zdarzeń z dnia 11 stycznia 2022 roku roli dziennikarza świadek w głównej mierze skupiła się na losie odnalezionego (...) uchodźcy. Niemniej świadek zeznając na okoliczność wydarzeń z tego dnia, w tym samego zatrzymania wnioskodawców, spontanicznie opisywała okoliczności przydatne dla ustaleń stanu faktycznego tej sprawy. Zeznając, potrafiła przy tym umiejscowić konkretne wydarzenia i okoliczności w miejscu oraz czasie. Nadto, brak było dowodów dających podstawy do zakwestionowania depozycji M. C.. Tym</p>	

		<p>samym, wobec braku dowodów przeciwnych, Sąd dał wiarę zeznaniom w/w świadka w całości.</p>	
<p>3.1.2 3.1.3.</p>	<p>dokumentacja graficzna; pisma</p>	<p>Ostatecznie Sąd ocenił jako wiarygodny cały nieosobowy materiał dowodowy, zarówno ten przedłożony przez wnioskodawców, jak i uzyskany z akt Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim, VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego w Siemiatyczach sygn. VIII Kp 23/22. Zgromadzona dokumentacja dała podstawy do wiarygodnych i możliwie dokładnych ustaleń stanu faktycznego. Wskazana dokumentacja, przedstawiona w potwierdzonych za zgodność z oryginałem kserokopiach lub oryginałach, została sporządzona w sposób rzetelny i fachowy, przez osoby uprawnione, posiadające odpowiednie kompetencje oraz zgodnie z obowiązującymi procedurami. Nadto, jej autentyczności oraz prawdziwości zawartej w niej treści nie podważała żadna ze stron, jak również nie ujawniono w zgromadzonym materiale innych dowodów mogących dać podstawę do jej zakwestionowania. Tym samym stanowiła podstawę ustalenia faktów tej sprawy.</p>	

<p>Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które są uznane za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</p>			
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu	
<p>PODSTAWA PRAWNA</p>			
Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	
1.			
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	
1.	art. 552 §4 k.p.k.	art. 359 §§1 i 2 k.c.	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
<p>A. F., T. J. i D. R. zostali zatrzymani tuż po północy dnia 11 stycznia 2022 roku przez żołnierzy (...)Brygady Kawalerii Pancernej im. gen. broni S. M. w Ś.. Natomiast po wylegitymowaniu około godz. 03:00 zwolnieni przez patrol</p>			

zmotoryzowany Policji w osobach post. S. K. i st. sierż. K. R. (funkcjonariusze OPP w P.). Postanowieniem z dnia 27 stycznia 2023 roku w sprawie sygn. akt VIII Kp 23/22, Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim, VIII Zamiejscowy Wydział Karny w Siemiatyczach:

zażalenia pełnomocnika A. F., T. J. i D. R. na zatrzymanie osób w dniu 11 stycznia 2022 roku w okolicach miejscowości S. nie uwzględnił w zakresie zasadności i legalności,

zażalenia pełnomocnika A. F., T. J. i D. R. na zatrzymanie osób w dniu 11 stycznia 2022 roku w okolicach miejscowości S. uwzględnił w zakresie prawidłowości i uznał czynność zatrzymania za nieprawidłowo wykonaną.

Zdaniem Sądu Okręgowego należą zastanowić się, czy zatrzymanie – wbrew stanowisku Sądu Rejonowego – były także zasadne i legalne. Z pewnością nie można przy tym podzielić zdania samych żołnierzy, że ich zachowanie mieściło się „czynnościach kontrolnych” a tym bardziej, że nie zatrzymali wnioskodawców a jedynie „dokonali krótkotrwałego ograniczenia wolności w celu realizacji zadań”. O ile co do zasady zgodzić należy się ze zdaniem o

legalności zatrzymania w/ w osób w dniu 11 stycznia 2022 roku w okolicach miejscowości S. (na pewno było ono nieprawidłowe), o tyle - zdaniem tut. Sądu - wobec ujawnionym w sprawie okolicznościom zatrzymanie to należało również uznać na oczywście niezasadne.

Przypomnieć należy, że ustalenie, iż nie było podstaw do zatrzymania, a organ stosujący ten środek przymusu błędnie przyjmował istnienie takich podstaw, skutkuje uznaniem, że zatrzymanie było niewątpliwie niesłuszne. Nie decyduje bowiem świadomość danego organu, a całokształt okoliczności z momentu rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia (vide: wyrok SA w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2023 roku sygn. akt II AKa 315/21, Legalis nr 2951918).

Oczywistym jest, że gdy żołnierze natknęli się na wnioskodawców około północy w lesie, w strefie przygranicznej, w okresie nasilenia przypadków nielegalnego przekraczania granicy (...), mogli podjąć działania w celu wyeliminowania potencjalnego zaangażowania w proceder nielegalnej organizacji przekraczania granicy. W

związku z tym samo zainicjowanie czynności wobec nich nie mogło budzić zastrzeżeń. Niemniej - jak wynikało z uznanego za wiarygodny materiału dowodowego – D. R. wraz z innymi wolontariuszami grupy (...) około godz. 20:30, a później także A. F. i T. J. (którzy od dłuższego czasu zajmowali się niesieniem pomocy humanitarnej, w tym przedmedycznej oraz przekazywały żywności i odzież uchodźcom przebywającym przy granicy Rzeczypospolitej Polskiej) zapakowali posiadany sprzęt medyczny oraz defibrylator i udali się nienależnie dwoma samochodami w rejon gminy M., wieś S. - N., powiat (...), województwo (...), który to był przyległy, ale nie był objęty w/w zakazem przebywania i poruszania się (strefa stanu wyjątkowego). Wskazane osoby - na żądanie żołnierzy wyjaśniły powód swojego legalnego przebywania w tym miejscu oraz okazały swoje dowody tożsamości. Tym samym nie istniało żadne uzasadnione przypuszczenie, że popełniły one przestępstwo, nie zachodziła obawa ich ucieczki lub ukrycia się albo zatarcia śladów przestępstwa, jak również nie zachodziły trudności w ustaleniu ich tożsamości

dające przesłanki do przeprowadzenia przeciwko tym osobom postępowania w trybie przyspieszonym. Z kolei zatrzymania dokonali żołnierze w mundurach z naszytą flagą polską, bez znaków szczególnych, w kominiarkach i hełmach na głowach, z długą bronią, nie podając przy tym podstawy faktycznej oraz prawnej swoich działań. Nie sporządzono również z zajścia żadnego protokołu. Samo pozbawienie wolności zostało zakończone dopiero przyjazdem na miejsce patrolu policji – który to nie znalazł podstaw do zatrzymania wnioskodawców.

Powyższe pozbawienie wolności przeradzające się w formę zatrzymania w rozumieniu art. 244 k.p.k. uznać więc należało za oczywiście niesłuszne, tj. takie, które było stosowane z obrazą przepisów rozdziału 27 KPK oraz powodujące dolegliwość, której zatrzymani nie powinni byli doznać w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w sprawie.

Co więcej, wyrazić należy pogląd, że wnioskodawcom niosącym z altruistycznych przesłanek pomoc humanitarną należy się szacunek, a nie represje i udział w uciążliwych czynnościach organów

<p>ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości, w tym uczestnictwo procedurach sądowych. Ich przykład pokazuje, że w dzisiejszych czasach bardzo mało osób pamięta o słowach: „Kto ratuje jedno życie, ratuje cały świat”.</p> <p>W związku z powyższym niewątpliwie wnioskodawcom przysługiwało zadośćuczynienie w oparciu o art. 552 §4 k.p.k.</p>			
Inne			
3.	1.		
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
<p>ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA</p>			
Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia			
Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	
1.			
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	
1.	Zgodnie z art. 552 §4 k.p.k. w zw. z art.	Z uwagi na zasądzenie na rzecz wnioskodawców	

552 §1 k.p.k. osobie zatrzymanej, wobec której zastosowano niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.

Przyjęte w Kodeksie postępowania karnego rozwiązanie wprost wynika:

po pierwsze, z art. 41 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym każdy bezprawnie pozbawiony wolności ma prawo do odszkodowania.

Dyspozycja tego przepisu odnosi się zatem również do pozbawienia wolności w wyniku zatrzymania;

po drugie, z art. 5 ust. 5 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 04 listopada 1950 r., który wskazuje, że każdy, kto został pokrzywdzony przez niezgodne z treścią tego artykułu zatrzymanie lub aresztowanie, ma prawo do odszkodowania.

Świadczenie przysługujące w oparciu o art. 552 §4

zadośćuczynienia, Sąd zobligowany był orzec również o przysługujących odsetkach ustawowych, należnych od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, tj. zgodnie ze stanowiskiem pełnomocnika wnioskodawców.

k.p.k. składa się z dwóch elementów:

- Pierwszy z nich to odszkodowanie za poniesioną szkodę, a zatem wyrównanie w pieniądzu rzeczywistego uszczerbku w majątku wnioskodawcy, zarówno w zakresie rzeczywistej straty (damnum emergens), jak i utraconych korzyści (lucrum cessans), jakich wnioskodawca doznał w wyniku niesłusznego tymczasowego aresztowania / zatrzymania;

- Drugim elementem jest zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, mające na celu rekompensatę cierpień zarówno moralnych, jak i fizycznych, jakich doznał wnioskodawca w czasie pozbawienia wolności.

Zasada słuszności nakazuje przyjąć, że na zasadzie ryzyka odpowiedzialność za krzywdę wynikłą ze stosowania tymczasowego aresztowania / zatrzymania ponosi Skarb Państwa.

Zadośćuczynienie za doznaną krzywdę to rekompensata szkody niematerialnej, wynikłej z wykonania – w tym wypadku – zatrzymania. Na szkodę niematerialną składają się negatywne przeżycia psychiczne wiążące się przede

wszystkim z faktem pozbawienia wolności, skutkującym: izolacją, przebywaniem z innymi osobami pozbawionymi wolności, stosowaniem środków przymusu bezpośredniego czy dolegliwymi warunkami zatrzymania. Dla wykładni pojęcia „zadośćuczynienie”, o jakim mowa w art. 552 k.p.k., miarodajne są przepisy prawa cywilnego, a zwłaszcza art. 445 §2 k.c., z którego wynika, że zadośćuczynienie powinno być odpowiednie.

Suma odpowiednia to taka, która co najmniej zrównoważy przeżycia związane z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem. Choć jest to pojęcie niedookreślone, to jednak orzecznictwo wskazuje na kryteria, jakimi należy się kierować przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia.

Uwzględnić należy całokształt okoliczności towarzyszących tymczasowemu aresztowaniu / zatrzymaniu, takich jak:

- okres jego stosowania,
- wiek osoby izolowanej,
- jej stan zdrowia psychicznego oraz fizycznego,
- uprzednią karalność,

Ustalając zatem wysokość zadośćuczynienia za

doznaną krzywdę, należy każdorazowo stosować kryteria stricte indywidualne, a przede wszystkim mieć na uwadze nie tylko okres izolacji, ale skutki, jakie izolacja spowodowała dla dobrego imienia wnioskodawcy, jego pozycji w środowisku, uwzględnić negatywne przeżycia psychiczne, cierpienia fizyczne, czy też inne negatywne skutki dla zdrowia osoby pokrzywdzonej. Innymi słowy - zatrzeć lub zniwelować odczucie krzywdy związanej z niesłusznym pozbawieniem wolności.

Niewątpliwie brak jest obiektywnego przelicznika krzywdy doznanej przez osobę niesłuszenie izolowaną. Jednakże funkcja kompensacyjna zadośćuczynienia sprawia, że z jednej strony - nie może mieć ono jedynie charakteru symbolicznego, zaś z drugiej - nie może być nadmiernym ekwiwalentem pieniężnym w stosunku do krzywdy i być źródłem nieuzasadnionej korzyści majątkowej (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 22 listopada 2018 roku, II AKa 174/2018).

Ustalanie wysokości zadośćuczynienia ma charakter indywidualny, co oznacza, że sąd nie może stosować jakichś ogólnych wskaźników,

matematycznych
przeliczników, ale winien
uwzględnić całokształt
okoliczności konkretnej
sprawy (por. wyrok SA w
Lublinie z dnia 02 lutego
2012 roku, II AKA 268/11).

Ustalenie, jaka kwota w
konkretnych
okolicznościach jest
"odpowiednia", należy
zatem do sfery
swobodnego uznania
sędziowskiego (por.
postanowienie SN z dnia
27 lipca 2005 roku, II KK
54/05; postanowienie SN
z dnia 05 maja 2005 roku,
VKK 413/04).

Zadośćuczynienie nie
może być jednak rażąco
wygórowane ani też
rażąco niskie, a jego
wielkość zależy od oceny
całokształtu okoliczności,
w tym rozmiaru
doznanego cierpienia, ich
intensywności,
nieodwracalnego
charakteru (por. wyrok SA
w Rzeszowie z dnia 13
sierpnia 2014 roku, II AKA
64/14).

Dodać należy, że rozmiar
zadośćuczynienia może
być odnoszony do stopy
życiowej społeczeństwa,
która pośrednio może
rzutować na umiarkowany
jej wymiar. Niemniej
jednak przesłanka
przeciętnej stopy życiowej
nie może jednak
pozbawiać omawianego
roszczenia funkcji
kompensacyjnej i
eliminować innych

istotniejszych czynników kształtujących jego rozmiar i ma charakter uzupełniający (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 17 lipca 2014 roku, IIAKA 116/14).

Podkreślić jednak należy, że dla określenia wysokości zadośćuczynienia nie mają znaczenia najbardziej nawet negatywne przeżycia związane z oskarżeniem, z toczącym się procesem, ze skazaniem, z wymierzeniem środków karnych, z zagrożeniem surową karą (wyrok SN z dnia 17 października 2007 roku, WA 43/07, OSNwSK 2007, Nr 1, poz. 2246). Nie ma także znaczenia "krzywda wyrządzona podaniem do publicznej wiadomości informacji, że prokurator podejrzewa wnioskodawcę o popełnienie przestępstwa" (wyrok SN z dnia 12 maja 2006 roku, II AKA 68/06, KZS 2006, Nr 6, poz. 79).

Zarzut nieodpowiedniego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny tylko wtedy, gdyby zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty naruszyło zasady ustalania wysokości tego zadośćuczynienia. O rażącym naruszeniu tych zasad mogłoby świadczyć przyznanie zadośćuczynienia "symbolicznego", bądź

też kwoty wygórowanej, prowadzącej do niestosownego wzbogacenia, (zob. wyrok SA w Krakowie z dnia 09 kwietnia 2008 roku, II AKA 46/08; wyrok SA w Warszawie z dnia 20 lutego 2013 roku, II AKA 32/13).

Sąd Okręgowy określając wysokość zadośćuczynienia przyznanego A. F., T. J. i D. R. miał na uwadze przede wszystkim to, że:

+ przed zatrzymaniem wnioskodawcy cieszyli się nieposzlakowaną opinią zarówno w środowisku prywatnym, jak i w ramach fundacji, w których działali, byli osobami dotychczas niekaranymi i nie mającymi styczności z organami postępowania karnego - przy czym ich wcześniejsze legitymowania nieskutkujące pozbawieniem wolności na granicy nie sposób uznać za skierowane przeciwko prawu;

+ byli osobami aktywnymi społecznie i zawodowo;

+ byli pozbawieni wolności w dniu 11 stycznia 2022 roku przez 2 - 3 godziny, przy czym faktyczny czas pozbawienia możliwości swobodnego przemieszczania się pozostawał znacznie dłuższy z racji wcześniej izolacji przez kordon żołnierzy (biorąc pod

uwagę czas ich przybycia w miejsce udzielania pomocy obywatelowi (...), szczególnie D. R., okres ten mógł wynosić nawet prawie 3 godzin);

+ zarzut, pod którym zostali zatrzymani, był od samego początku bezpodstawny.

Wnioskodawcy nie stawiali przy tym żadnego oporu, nie byli agresywni w stosunku do żołnierzy i przybyłych funkcjonariuszy, czy otoczenia, a nadto sami proponowali wylegitymowanie ich okazując przy tym dokumenty - efektem czego nie może dziwić uznanie tut. Sądu zatrzymania za nieprawidłowe oraz niezasadne;

+ wnioskodawcy zostali zatrzymani przez wulgarnych mężczyzn w mundurach z naszytą flagą polską, bez znaków szczególnych, w kominiarkach i hełmach na głowach, z długą bronią, bez podania przy tym podstawy faktycznej oraz prawnej swoich działań, w nocy, na terenach zalesionych odległych od terenów zamieszkałych - co niewątpliwie wywarło wpływ na ich psychikę;

+ dniu 10/11 stycznia 2022 roku we wsi S. wnioskodawcy znaleźli się z własnej woli, aby

brać udział w niesieniu pomocy humanitarnej. Bezpośrednio w wyniku ich działań zostało uratowane istnienie ludzkie – młody mężczyzna obywatelstwa (...);

+ nie bez znaczenia dla zatrzymania pozostaje również pora dnia oraz warunki panujące w trakcie zatrzymania - środek nocy i doskwierający kilkunastostopniowy mróz. Nie sprzyjała temu również pozycja, w jakiej mieli wytrzymać do czasu przyjazdu policji - na stojąco z rękoma daleko od tułowia;

+ negatywnym odczuciem była również ilość uzbrojonych żołnierzy, biorących udział w zatrzymaniu oraz ich „podekscytowanie” całym zajściem (vide: zeznania S. K.). Ich działania charakteryzowała również dowolność i arbitralność władzy (jak wskazywano w zeznaniach wnioskodawców, to żołnierze „mieli być w prawie”). Nie sposób oprzeć się przy tym wrażeniu, że chodziło wyłącznie o zastraszenie aktywistów, danie im nauczki, pokazanie innym wolontariuszom co ich czeka, a nie kierowanie się względami obronności państwa;

+ oprócz uniemożliwienia swobodnego poruszania się i świecenia mocnymi latarkami po oczach w celu ustalenia tożsamości, nie zastosowano wobec wnioskodawców środków przymusu bezpośredniego, skutkujących wyrządzeniem im krzywdy fizycznej lub innych większych dolegliwości związanych z zastosowanym zatrzymaniem;

+ ostatecznie zatrzymanie niewątpliwie w poważnym stopniu rzutowało na kondycję psycho-fizyczną wszystkich wnioskodawców.

Brak przygotowania żołnierzy do realizacji czynności, co do których wymagana jest znajomość przepisów k.p.k. nie może być żadnym usprawiedliwieniem. To osoba kierująca funkcjonariuszy do wykonywania zadań, winna bowiem zadbać nie tylko o zapewnienie mu adekwatnych środków, ale również o odpowiednie przeszkolenie w tym zakresie. Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności i zasady właściwego ustalania wysokości zadośćuczynienia Sąd uznał, że zasadnym będzie zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz A. F., T. J. i D. R. kwoty

	po 10.000,00 (dziesięć tysięcy 00/100) złotych tytułem zadośćuczynienia, tj. zgodnie z wnioskiem. Zdaniem Sądu, tak ustalone zadośćuczynienie stanowi właściwą, pełną kompensację krzywd, jakich doznali wnioskodawcy w wyniku zastosowanego wobec nich czasowego pozbawienia wolności, a z drugiej strony nie będzie stanowić nieuzasadnionego nadmiernego wzbogacenia	
Inne		
3.	1.	
Inne ROZSTRZYGNIECIA Zawarte w WYROKU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
Koszty procesu		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
II.	Zgodnie z art. 554 §4 k.p.k. koszty postępowania w sprawach objętych rozdziałem 57 k.p.k. ponosi Skarb Państwa. W związku z powyższym, kosztami postępowania niniejszej sprawy obciążono Skarb Państwa.	
PODPIS		

sędzia Igor Tuleya	
--------------------	--